

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1*

FACTOR ANALYSIS OF STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

ฉมาพันธ์ อางแก้ว¹ และ กรรณิกา ไวโสภา²

Chamapan Artkeaw¹ and Kunnika Vaisopha²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: chamapan.art@student.mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 400 คน เพื่อให้สอดคล้องโมเดลลิสเรล (Boomsma, 1983 อ้างถึงในนงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิเป็นรายอำเภอและนำมาสุ่มอย่างง่ายเลือกกลุ่มตัวอย่างจากอำเภอตามสัดส่วน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.995 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย

* Received 27 August 2024; Revised 1 September 2024; Accepted 28 October 2024

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของโมเดลการวัด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และ 4) การบริหารจัดการบุคลากร

2) โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าดัชนีทุกตัวผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง ในระดับดี โดยผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องพิจารณาค่า Chi-square เท่ากับ 47.29 ค่า p-value (ของ χ^2) เท่ากับ 0.27 ค่า df เท่ากับ 42 ค่า Chi-square/df เท่ากับ 1.13 NFI เท่ากับ 0.98 NNFI เท่ากับ 0.99 GFI เท่ากับ 0.95 AGFI เท่ากับ 0.93 CFI เท่ากับ 0.99 SRMR เท่ากับ 0.03 และ RMSEA เท่ากับ 0.02

คำสำคัญ : การวิเคราะห์องค์ประกอบ, ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the components of school administrators' leadership strategy under Loei primary education service area office 1, and 2) examine the coherence of the measurement model of the components of school administrators' leadership strategy under Loei primary education service area office 1 with empirical data. The sample were school administrators and teachers 400 people under the Office of the Primary Education Service Area 1, Loei Province, in the academic year 2023, in order to be consistent with the LISREL model (Boomsma, 1983, cited in Nonglak Wiratchai, 1999). It was selected by stratified random sampling method. The research instrument was conducted via a five - level rating scale questionnaire of school administrators' leadership strategy under Loei primary education service area office 1, with the reliability of 0.995 The statistical devices used for data analysis consisted of frequency, mean, standard deviation, and the

consistency and appropriateness of the measurement model by the confirmatory factor analysis: CFA.

The research results were as follows:

1) Components of school administrators' leadership strategy under Loei primary education service area office 1, comprises four components are Vision Setting Strategic Planning Organizational Culture Enhancement and Personnel Management.

2) The results of structural validity examination and structural confidence of the components of school administrators' leadership strategy were 4 components and 12 observed manifest variables, the statistical significance at the .01 level. respectively, results confirmatory factor analysis shows that the measurement model of was components of school administrators' leadership strategy under Loei primary education service area office 1 consistent with the empirical data, considering Chi-Square = 47.29, p-value of $\chi^2 = 0.27$, df = 42, Chi-square/df = 1.13, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.95, Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.93, CFI = 0.99, SRMR = 0.03, and Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.02

Keywords: Factor Analysis, Strategic Leadership, , School administrators

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งมีผลทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งประชาคมโลกที่ไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดก็สามารถรับรู้และรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ การสื่อสาร และคมนาคมที่รวดเร็ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2544) การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกาภิวัตน์นี้ ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเตรียมรับมือ และปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงประเทศไทยก็ต้องการเตรียมความพร้อมของประชากรให้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ประเทศไทยได้มีการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับทิศทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21 โดยผู้บริหารในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิด กว้างไกล มีสภาวะความเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และกล้าเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ อีกทั้งจำเป็นต้องมีความตระหนักเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เพื่อประโยชน์ขององค์การ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จในการดำเนินงานจึงขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ต่างๆในการบริหาร ที่ผู้บริหารนำมาใช้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ หากองค์การใดที่ผู้บริหารขาด ความรู้ความสามารถ และทักษะในการบริหาร จะทำให้องค์การเกิดความอ่อนแอ และนำไปสู่ ความล้มเหลวได้ในที่สุด (สมาน อัครภูมิ, 2549) ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นรูปแบบของผู้นำ ในยุคใหม่ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ โดยผู้บริหารที่มี ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จะเป็นบุคคลที่มีมุมมองความคิดในระยะยาว มีความยืดหยุ่นในการ ทำงานเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมาย โดยมีการใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์ในการวางแผนเพื่อไปสู่ จุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่สามารถปรับเปลี่ยนทิศทาง วิธีคิด และบริหารแบบใหม่ที่มีความสอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีความพยายามใน การวางแผนกลยุทธ์ให้สมบูรณ์ ซึ่งต้องครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา สอดคล้องกับ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549) ที่กล่าวว่า ผู้นำขององค์การหลายแห่งที่ประสบ ความสำเร็จล้วนแต่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งสิ้น โดยความเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เริ่มจากการ มีคุณลักษณะสำคัญ คือ เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และสามารถนำวิสัยทัศน์มาสู่การปฏิบัติได้ อย่างมีผลสำเร็จตามขั้นตอน

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กร เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่รับผิดชอบในการสร้างและเปลี่ยนแปลง ปัจจัยต่างๆขององค์การ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์การ โดยช่วยให้ผู้บริหารขององค์การนั้นสามารถมองเห็นภาพรวมและขอบเขตได้อย่างกว้างขวาง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพราะการดำเนินงานที่เป็นเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการวิเคราะห์ ปัญหาที่มีความสำคัญต่ออนาคตขององค์การ อีกทั้งยังทำให้องค์การสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อองค์การในการสร้างความ เข้าใจระหว่างการทำงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และช่วยให้องค์การสามารถ ดำเนินงานและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และได้ผลสำเร็จดีกว่าการบริหารงาน

ตามปกติ เนื่องจากการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ จะมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ขององค์การอย่างรัดกุมและชัดเจน ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและประสิทธิภาพสามารถวางแผนการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล พิมพ์สอน ที่กล่าวว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการวางแผนแก้ไขปัญหาคือ อนาคต และเหมาะสมกับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีวิสัยทัศน์สำคัญคือ สร้างคนคุณภาพ สุวีถีใหม่ที่ยั่งยืน และมีพันธกิจที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ คือมีการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ได้รับความปลอดภัย จากภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบเพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่ พัฒนาศักยภาพ และคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียน ให้มีความสามารถและมีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการ ทางการศึกษา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะด้านภาษา และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้มีการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) พบว่าจุดแข็งของการดำเนินงานของหน่วยงานมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ภาวะผู้นำ ความสามารถในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีนำไปสู่การสร้างโมเดล ที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และนำไปสู่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อตรวจสอบโมเดลการวัด ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ว่าสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการมีโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับ

บริบท และลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จะนำไปสู่การพัฒนาผู้บริหาร ให้มีความเป็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นผู้ที่มีความรอบรู้มองการณ์ไกล สามารถพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 กับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 1,253 คน ปีการศึกษา 2566 (ข้อมูลแผนอัตรากำลังข้าราชการ สพป. เลย เขต 1 ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 400 คน (Boomsma, 1983 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอและตำแหน่งเป็นหน่วยสุ่ม และเก็บข้อมูล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในแต่ละอำเภอ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายปิดในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามเกี่ยวกับบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และที่ตั้งของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการวัดระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การ และ 4) การบริหารจัดการบุคลากร

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นผู้วิจัยทำการสรุปองค์ประกอบของตัวแปรแฝงที่จะนำมาสร้างเครื่องมือในการวัดตัวแปร

2.3 เขียนนิยามศัพท์เฉพาะตามคุณลักษณะที่ต้องการวัดในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.4 สร้างข้อคำถาม ให้สอดคล้องและครอบคลุมนิยามศัพท์เฉพาะ ได้แก่ แบบสอบถามค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม แบบสอบถามภาวะผู้นำร่วม แบบสอบถามสภาพการณ์ที่สนับสนุน แบบสอบถามทีมร่วมแรงร่วมใจ และแบบสอบถามการเรียนรู้ร่วมกัน หรือนำข้อความจากงานวิจัยอื่นๆ ที่ทำการวัดองค์ประกอบเดียวกันมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของงานวิจัย

2.5 นำข้อคำถามทั้งหมดให้อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามตัวแปร และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม

2.6 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ของข้อคำถาม โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปรวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.7 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.8 นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ (Try- Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมของข้อที่เหลือ (Item total correlation)

2.9 นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายด้าน (หาความเชื่อมั่นที่ละตัวแปรของตัวแปรสังเกตได้) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่า 0.995 เป็นไปตามเกณฑ์

2.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลถึงผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ มีการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย มีการขอความยินยอมก่อนการทำแบบสอบถาม แล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

ตามความสมัครใจ และนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เป็นการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อแสดงลักษณะของการแจกแจงข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อแสดงลักษณะการแจกแจงข้อมูล ของตัวแปรโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สามารถดูค่าที่ Outlier ตรวจสอบที่ ค่าเฉลี่ย ความเบ้และความโด่ง สามารถแสดงว่าการกระจายตัวอยู่ในเกณฑ์ปกติ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยการทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบ และกำหนดน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวแปรกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เพื่อหาน้ำหนักตัวแปรย่อยที่ใช้ในการสร้างตัวแปร และทำการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยที่เป็นโมเดลเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นการวิเคราะห์จึงแยกเป็นสองขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (First Order Confirmatory Factor Analysis) เพื่อสร้างสเกลองค์ประกอบขั้นที่สองเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)

ตารางที่ 1 ค่าดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Diamantopoulos & Siguaw, 2000)

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์
χ^2 - test	ไม่มีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)
χ^2 / df	< 2 สอดคล้องกลมกลืนดี 2.00 – 5.00 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้
CFI (Comparative Fit Index)	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี 0.90 – 0.95 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์
GFI (Goodness of Fit Index)	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี $0.90 - 0.95$ สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้
AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)	≥ 0.95 สอดคล้องกลมกลืนดี $0.90 - 0.95$ สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)	< 0.05 สอดคล้องกลมกลืนดี $0.05 - 0.08$ สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้ $0.08 - 0.10$ สอดคล้องกลมกลืนไม่ค่อยดี > 0.10 สอดคล้องกลมกลืนไม่ดี
SRMR (Standardized Root Mean Square Residual)	< 0.05 สอดคล้องกลมกลืนดี < 0.08 สอดคล้องกลมกลืนพอใช้ได้

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ องค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ องค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อ 2) การสร้างค่านิยม 3) การปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือปทัสสถาน และองค์ประกอบกำหนดยุทธศาสตร์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจ 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการเรียนรู้ 3) การสร้างทีมและอำนวยการทีม

2. ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่าตัวแปรที่ศึกษามีการแจกแจงปกติ และมีค่าความเบ้ความโด่งที่เป็นไปตามเกณฑ์ ดังตารางที่ 2
 ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่งขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1

ตัวแปร	องค์ประกอบ และตัวแปร	Mean	S.D.	SK	KU
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision)					
ตัวแปรที่ 1	การสร้างวิสัยทัศน์	4.50	0.35	-0.52	-0.09
ตัวแปรที่ 2	การเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.44	0.37	-0.41	0.65
ตัวแปรที่ 3	การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.46	0.35	-0.41	0.43
องค์ประกอบที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy)					
ตัวแปรที่ 1	การสร้างกลยุทธ์	4.48	0.30	-0.54	0.73
ตัวแปรที่ 2	การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.45	0.31	-0.38	0.85
ตัวแปรที่ 3	การควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.45	0.36	-0.52	1.04
องค์ประกอบที่ 3 การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture)					
ตัวแปรที่ 1	การสร้างความเชื่อ	4.48	0.30	-0.39	0.33
ตัวแปรที่ 2	การสร้างค่านิยม	4.46	0.32	-0.41	0.80
ตัวแปรที่ 3	การปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือปทัสถาน	4.48	0.32	-0.32	0.56
องค์ประกอบที่ 4 บริหารจัดการบุคลากร (Personnel Management)					
ตัวแปรที่ 1	การสร้างแรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจ	4.47	0.34	-0.39	0.20
ตัวแปรที่ 2	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการเรียนรู้	4.46	0.33	-0.11	-0.47
ตัวแปรที่ 3	การสร้างทีมและอํารงทีม	4.46	0.34	-0.35	0.39

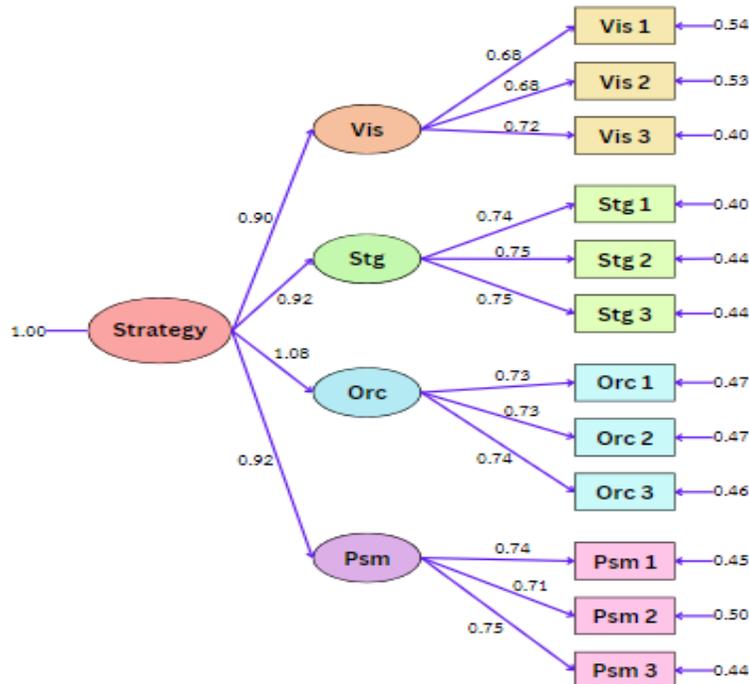
3. ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของโมเดลการวัดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .383 - .581 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มากที่สุดเป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่าง Orc2 (การสร้างค่านิยม) และ Psm3 (การสร้างทีมและอํารงทีม)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของโมเดลการวัดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

	Vis1	Vis2	Vis3	Stg1	Stg2	Stg3	Orc1	Orc2	Orc3	Psm1	Psm2	Psm3
Vis1	1											
Vis2	.577**	1										
Vis3	.508**	.479**	1									
Stg1	.562**	.529**	.542**	1								
Stg2	.460**	.456**	.533**	.556**	1							
Stg3	.459**	.443**	.491**	.575**	.444**	1						
Orc1	.432**	.483**	.511**	.541**	.562**	.461**	1					
Orc2	.512**	.474**	.488**	.521**	.512**	.552**	.523**	1				
Orc3	.473**	.434**	.517**	.535**	.575**	.515**	.562**	.524**	1			
Psm1	.390**	.433**	.428**	.501**	.459**	.487**	.545**	.538**	.536**	1		
Psm2	.383**	.399**	.400**	.425**	.436**	.428**	.527**	.531**	.544**	.497**	1	
Psm3	.429**	.456**	.414**	.469**	.420**	.440**	.502**	.581**	.538**	.580**	.531**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

4. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร และการบริหารจัดการบุคลากร ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังแสดงในภาพที่ 1

Chi-Square= 47.29, df= 42, P-value= 0.27, RMSEA= 0.02

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าดัชนีทุกตัวผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องในระดับดี โดยผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง พิจารณาค่า Chi-Square เท่ากับ 47.29 ค่า p-value (ของ χ^2) เท่ากับ 0.27 ค่า Chi-square/df เท่ากับ 1.13 SRMR เท่ากับ 0.03 RMSEA เท่ากับ 0.02 NFI เท่ากับ 0.98 NNFI เท่ากับ 0.99 CFI เท่ากับ 0.99 GFI เท่ากับ 0.95 AGFI เท่ากับ 0.93

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัย ได้นำเสนอ ประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้ ประเด็นระดับขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประเด็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลของค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าองค์ประกอบที่มีระดับมากที่สุดมี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบกำหนดวิสัยทัศน์ และองค์ประกอบเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยสามารถเชื่อมโยงและแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย แผนงาน หรือโครงการขององค์การ โดยมีการส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Davies and Davies (2004) ที่ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์การ มีความสามารถในการมองไปในอนาคต เข้าใจบริบทขององค์การในปัจจุบัน กำหนดแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และรูปแบบการดำเนินงานในภาวะปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับ ธัญรดี วิชาจารย์ (2564) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสระบุรี โดยผลงานวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมาย และกำหนดวัตถุประสงค์ของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา คงเมือง และตรีฎมิินทร์ ตรีตรีศวร (2565) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 โดยผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิง

กลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และเพื่อนทองแก้ว (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่ดีต้องเป็นผู้ที่สร้างทีมงานที่แข็งแกร่ง มีความน่าเชื่อถือ ทำให้บุคลากรทุกคนในทีมงานยินดีที่จะทำงานร่วมกัน ซึ่งผู้นำที่ดีนั้นต้องศึกษา และต้องรู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างดี และต้องพิจารณาเสมอว่า ใครที่เหมาะสมกับงานใด เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤษ พรหมฉิน (2560) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กล่าวถึง องค์ประกอบส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การ ไว้ว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนด และการสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่องค์การ กระตุ้นให้บุคลากรตระหนักปฏิบัติ และธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดี และสอดคล้องกับ ซาฟีนิ๊ะ แอห์ลิ่ง (2561) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมขององค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร ด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะต้องมีความสามารถในการพัฒนาบุคลากรในองค์กร โดยเริ่มจากการมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน เรียนรู้การวินิจฉัยปัญหา มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ร่วมมือแก้ไขปัญหา และปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการสร้างทีมงานให้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารควรทำความเข้าใจถึงความแตกต่างของทีมงานก่อน โดยผู้บริหารจะต้องศึกษาและรู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของสมาชิกแต่ละคนเป็นอย่างดี มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้สมาชิกที่มีศักยภาพได้ร่วมควบคุมองค์การ เพื่อที่จะทำให้งานสำเร็จอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ดัชนีทุกตัวผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องในระดับดี โดยผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องพิจารณาค่า p-value เท่ากับ 0.27 ค่า Chi-square/df เท่ากับ 1.13 SRMR เท่ากับ 0.03

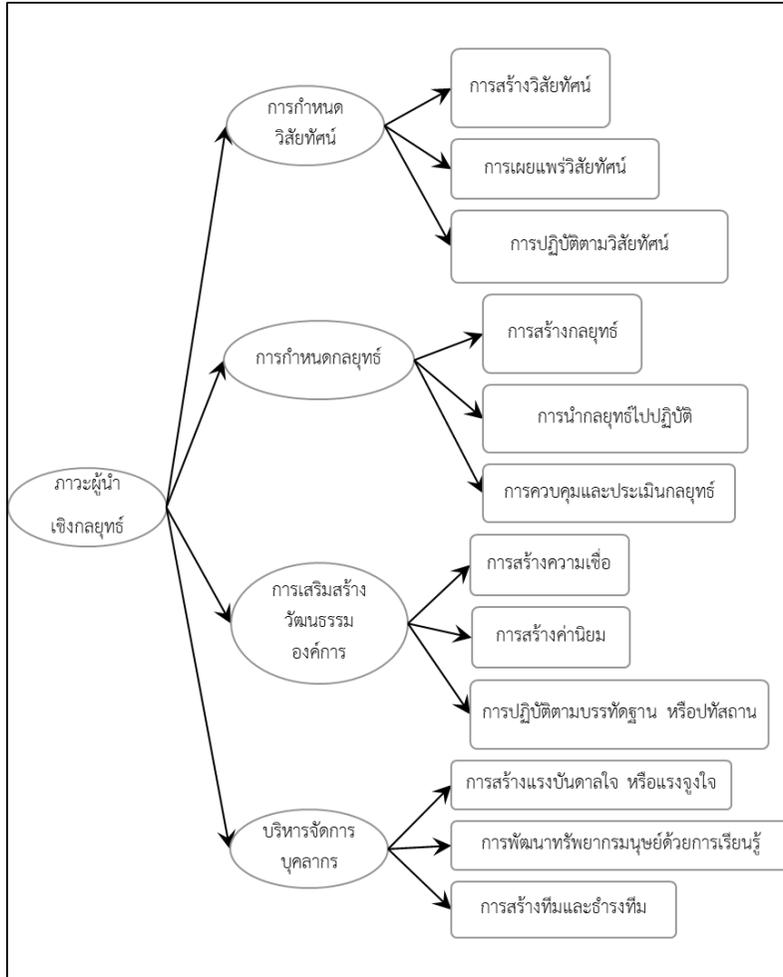
RMSEA เท่ากับ 0.02 NFI เท่ากับ 0.98 NNFI เท่ากับ 0.99 CFI เท่ากับ 0.99 GFI เท่ากับ 0.95 AGFI เท่ากับ 0.93 ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด ดังนี้

องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามลำดับดังนี้ การปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือปทัสถาน การสร้างความเชื่อ และการสร้างค่านิยม เป็นเช่นนี้เพราะว่า การปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือปทัสถาน เป็นพฤติกรรมและทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการกำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคลากรในองค์การให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์เป้าหมายขององค์การ และให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ต่างๆได้ โดยผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ และสามารถโน้มน้าวให้บุคลากรเต็มใจที่จะปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่ดีขององค์การที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คมกฤษ พรหมฉิน (2560) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การไว้ว่าผู้บริหารต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดและสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่องค์การ กระตุ้นให้บุคลากรตระหนักปฏิบัติ และธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดี โดยผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า จาก ค่าไค-สแควร์ (χ^2) = 24.27, ค่า $p = 0.39$, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.98, ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.97 และค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังที่สองเฉลี่ย (RMSEA) = 0.012 และสอดคล้องกับ เสน่ห์ จุ้ยโต (2551) ที่ได้สรุปไว้ว่า วัฒนธรรมองค์การ มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเชื่อ 2) ค่านิยม และ 3) ทศนคติ และธัญรดี วิชาจารย์ (2564) ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์การ ความเชื่อและค่านิยมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารจะต้องชี้แจงให้บุคลากรในองค์การรับรู้รูปแบบของวัฒนธรรมที่ดีขององค์การ สอดคล้องกับวรรณผล บุรัมย์, ชัชภูมิ สีชมภู และสุรเชษฐ์ บุญรักษ์ (2566) ที่ดำเนินการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการส่งเสริม วัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.900 - 0.943 ซึ่ง วรรณพล บุรัมย์และคณะ ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรแบบมี ส่วนร่วม คือมีการกำหนดทิศทางการปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการกำหนดเป้าหมาย เพื่อสร้างความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนนโยบายร่วมกันกับ คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อการแก้ปัญหา และกำหนดแนวทางพัฒนาสถานศึกษา ทำให้ องค์กรมีความก้าวหน้า บุคลากรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ดังนั้นจึง สรุปได้ว่า องค์ประกอบการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร จึงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ ที่จะสามารถนำไปใช้พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาได้

องค์ความรู้ใหม่

โมเดลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบกำหนด วิสัยทัศน์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และ 3) การ ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ องค์ประกอบกำหนดกลยุทธ์ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างกลยุทธ์ 2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 3) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ องค์ประกอบการเสริมสร้าง วัฒนธรรมองค์กร มี 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การสร้างความเชื่อ 2) การสร้างค่านิยม 3) การ ปฏิบัติตามบรรทัดฐาน หรือปทัสถาน และองค์ประกอบการบริหารจัดการบุคลากร มี 3 ตัว แปร ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจ 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการ เรียนรู้ 3) การสร้างทีมและธำรงทีม ดังที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลองค์ประกอบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

1.1 ผลการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ 12 ตัวแปรได้ ดังนี้

- 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร
- 2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร
- 3) ด้านการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร

4) ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร

1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Second order factor analysis) ของโมเดลการวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากการทดสอบ โดยพิจารณาจากการทดสอบ ไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 47.29 ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 42 ค่าดัชนี RMSEA มีค่าเท่ากับ 0.018 แสดงถึงความเหมาะสมของโมเดลที่ดี เมื่อพิจารณาค่าดัชนี GFI ที่เป็นค่าแสดงสัดส่วนของค่า Observed covariance ซึ่งค่าดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.95 แสดงว่าโมเดลมีความเหมาะสมที่ดี และเมื่อพิจารณาค่าดัชนี CFI ซึ่งเป็นค่าเปรียบเทียบโมเดลสัดส่วนที่ปรับให้ดีขึ้นค่าความเหมาะสมของโมเดลที่ศึกษา กับโมเดล Null model พบว่าค่าดัชนี CFI มีค่าเท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่า 0.93 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ทั้ง 4 องค์ประกอบ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นไปเป็นเป้าหมาย หรือนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในองค์กร

2.2 จากผลการวิจัย องค์ประกอบการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กร มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรนั้น มีความจำเป็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดและสร้างวัฒนธรรมที่ดีให้แก่องค์กร กระตุ้นให้บุคลากรตระหนักปฏิบัติ และธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดี เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษา

2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ควรมีการนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาพัฒนาเป็นเครื่องมือมาตรฐานในการวัดระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคลากรในองค์กร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่มีบริบทแตกต่างจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยว่ามีองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3.2 การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่มีความหลากหลายหรืออาจค้นพบตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์และสมบูรณ์มากขึ้น

3.3 การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (The Research and Development : R&D) เพื่อที่จะสามารถพัฒนาตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เป็นประโยชน์กับระบบการศึกษามากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กัลยรัตน์ เมืองสง. (2550). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.

คมกฤช พรหมฉิน. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชาฟีนะ แอห์ล่ง. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

เทือน ทองแก้ว. (2557). ลักษณะของบุคคลที่มีภาวะผู้นำ. เรียกใช้เมื่อ 29 มิถุนายน 2566 จาก <http://www.eme2.dbec.go.th>.

ธัญรดี วิชาจารย์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- นันทิยา คงเมือง และตรีภุมินทร์ ตรีตรีศวร. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วารสารวิชาการการประชุมหาดีใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 13. 1716-1731.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร. เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- เมธี ศรีโยธธา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วรรณพล บุรัมย์ และคณะ. (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สมาน อัครภูมิ. (2549). การบริหารงานในสถานศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Davies J. Babrara and Davies Brent. (2004) Strategic Leadership (School leadership and Management, 23(1), 29-38
- Diamantopoulos, A., Siguaw, J. A., & Siguaw, J. A. (2000). Introducing LISREL: A guide for the uninitiated. Sage.